

Súd:	Najvyšší súd SR
Spisová značka:	8MCdo/14/2014
Identifikačné číslo spisu:	9014898756
Dátum vydania rozhodnutia:	09.12.2015
Meno a priezvisko:	JUDr. Marián Sluk
Funkcia:	sudca
ECLI:	ECLI:SK:NSSR:2015:9014898756.1

UZNESENIE

Najvyšší súd Slovenskej republiky v právnej veci žalobcu H. O., bývajúcemu v L., zastúpenému Mgr. Zuzanou Zajíčkovou, advokátkou, so sídlom v Bratislave, Dostojevského rad č. 17, proti žalovanej Rozhlas a televízia Slovenska, so sídlom v Bratislave, Mlynská dolina, IČO: 47 232 480, o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou a o náhradu mzdy, vedenej na Okresnom súde Bratislava IV pod sp.zn. 23 C/94/2005, o mimoriadnom dovolaní generálneho prokurátora Slovenskej republiky proti uzneseniu Okresného súdu Bratislava IV zo 6. marca 2013 č.k. 23 C/94/2005-436 a uzneseniu Krajského súdu v Bratislave z 31. januára 2014 sp.zn. 9 Co/276/2013, takto

rozhodol:

Mimoriadne dovolanie o d m i e t a.

Žalovanej nepriznáva náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

Odôvodnenie

Okresný súd Bratislava IV uznesením zo 6. marca 2013 č.k. 23 C/94/2005-436 rozhodol, že žiaden z účastníkov nemá právo na náhradu trov konania. V odôvodnení rozhodnutia uviedol, že žalobca sa podanou žalobou domáhal určenia neplatnosti skončenia pracovného pomeru výpoveďou a náhrady mzdy. Podľa názoru súdu žalobca mal plný úspech v konaní o určenie neplatnosti skončenia pracovného pomeru (súd určil, že pracovný pomer trvá), v konaní o náhradu mzdy bol žalobca úspešný len v jednej pätine uplatneného nároku, z čoho vyplýva, že žalobca mal v tejto časti konania len čiastočný úspech, preto súd o trovách konania rozhodol podľa § 142 ods. 2 O.s.p. tak, že žiadanému z účastníkov nepriznal ich náhradu.

Na odvolanie žalobcu Krajský súd v Bratislave napadnuté uznesenie potvrdil (§ 219 ods.1 O.s.p.) a žalovanej nepriznal náhradu trov odvolacieho konania z dôvodu ich neuplatnenia (§ 224 ods.1 O.s.p. v spojení s § 142 ods. 1 O.s.p.). Odvolací súd skonštatoval, že žalobca v konaní uplatňoval viacero nárokov, plný úspech v konaní nedosiahol, i keď v určovacích petitoch uspel, náhradu mzdy z neplatného skončenia pracovného pomeru mu súd priznal len vo výške 9 066,87€ (z pôvodne

uplatňovanej sumy 51 570,31 €). Súd prvého stupňa túto skutočnosť správne zohľadnil (ako čiastočný úspech žalobcu), odvolací súd preto jeho rozhodnutie potvrdil.

Na podnet žalobcu podal generálny prokurátor Slovenskej republiky (ďalej len („generálny prokurátor“) mimoriadne dovolanie proti oboj uvedeným rozhodnutiam o náhrade trov konania s odôvodnením, že súdy vec nesprávne právne posúdili (§243 ods. 1 O.s.p. v spojení s § 243f ods. 1 písm. c/ O.s.p.), keď na zistený skutkový stav neaplikovali správnu právnu normu; namiesto § 142 ods. 2 O.s.p. mali aplikovať § 142 ods. 1 a 3 O.s.p. Z obsahu žaloby vyplýva, že žalobca si voči žalovanej uplatnil celkovo päť nárokov, ktoré tvorili tri samostatné určovacie výroky a dva výroky na plnenie - náhrady mzdy. Každý z uplatnených nárokov v návrhu mal charakter samostatného rozsudového výroku uplatniteľného samostatným návrhom. Žalobca bol v štyroch návrhoch v celom rozsahu úspešný, a preto pre posúdenie náhrady trov konania mali súdy aplikovať ustanovenie § 142 ods. 1 O.s.p. V prípade piateho návrhu (ktorým žalobca uplatnil nárok na náhradu mzdy z neplatného rozviazania pracovného pomeru) súd pri rozhodovaní využil v zmysle § 79 ods. 2 Zákonníka práce moderačné oprávnenie umožňujúce mu podľa vlastnej úvahy rozsah náhrady mzdy znížiť. Je teda nepochybné, že nárok na náhradu mzdy (čo do základu) žalobca v konaní preukázal a tento bol daný. Rozsah tejto náhrady v zmysle platnej právnej úpravy bol na uvážení konajúceho súdu, ktorý návrhu na náhradu mzdy vyhovel čiastočne. V tomto prípade boli splnené zákonné predpoklady na rozhodnutie o náhrade trov konania podľa § 142 ods. 3 O.s.p. a žalobcovi, ktorý mal v tomto návrhu úspech len čiastočný, mal súd priznať plnú náhradu trov konania. Aplikácia ustanovenia § 142 ods. 2 O.s.p. v danom prípade znamenala popretie výnimky zo všeobecnej zásady o určení náhrady trov konania podľa miery úspechu veci. Súdom vytkol, že pri rozhodovaní o náhrade trov konania neposudzovali úspech a neúspech účastníkov konania pri jednotlivých nárokoch samostatne.

Žalobca sa s mimoriadnym dovolaním v celom rozsahu stotožnil.

Žalovaná navrhla mimoriadne dovolanie zamietnuť z dôvodu, že podľa jej názoru aplikácia § 142 ods. 3 O.s.p. neprichádza do úvahy, pokiaľ mal žalobca čiastočný úspech v konaní o náhradu mzdy a jeho neúspech nebol iba v nepatrnej časti.

Najvyšší súd Slovenskej republiky (ďalej len „najvyšší súd“) ako súd rozhodujúci o mimoriadnom dovolaní (§ 10a ods. 3 O.s.p.) bez nariadenia dovolacieho pojednávania (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 243a ods. 1 O.s.p.) preskúmal napadnuté rozhodnutia v rozsahu podľa § 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s § 242 ods. 1 O.s.p. a dospel k záveru, že mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.

Podľa § 243e ods. 1 O.s.p. ak generálny prokurátor na základe podnetu účastníka konania, osoby dotknutej rozhodnutím súdu alebo osoby poškodenej rozhodnutím súdu zistí, že právoplatným rozhodnutím súdu bol porušený zákon (§ 243f O.s.p.), a ak to vyžaduje ochrana práv a zákonom chránených záujmov fyzických osôb, právnických osôb alebo štátu a túto ochranu nie je možné dosiahnuť inými právnymi prostriedkami, podá proti takémuto rozhodnutiu súdu mimoriadne dovolanie. Podľa § 243f ods. 1 O.s.p. mimoriadnym dovolaním možno napadnúť právoplatné rozhodnutie súdu za podmienok uvedených v § 243e, ak a/ v konaní došlo k vadám uvedeným v § 237, b/ konanie je postihnuté inou vadou, ktorá mala za následok nesprávne rozhodnutie vo veci, c/ rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci (§ 243f ods. 1 O.s.p.).

Ochrana poskytovaná mimoriadnym dovolaním je prípustná len subsidiárne, t.j. len vtedy, ak sám podnecovateľ mimoriadneho dovolania využil všetky zákonom dovolené a efektívne prostriedky na ochranu svojich práv a zákonom chránených záujmov, najmä podaním niektorého z opravných prostriedkov vrátane mimoriadnych opravných prostriedkov. Splnenie uvedenej požiadavky ako jedného zo základných predpokladov prípustnosti mimoriadneho dovolania generálneho prokurátora súvisí s princípom právneho štátu, a to s princípom právnej istoty, ktorého zákonným naplnením v civilnom procese je inštitút právoplatnosti súdnych rozhodnutí, teda ich záväznosti a nezmeniteľnosti (viď napr. uznesenie Ústavného súdu Slovenskej republiky z 10. septembra 1996 sp.zn. PL. ÚS 43/95 a z 19. júla 2000 sp.zn. PL. ÚS 57/99).

Z judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva (ďalej len „ESLP“) vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „Dohovor“) musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnemu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných väd [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)], resp. závažných pochybení [viď *Sutyazhnik proti Rusku* (rozsudok z roku 2009)]. Za takú vadu alebo pochybenie však nemožno v žiadnom prípade považovať to, že na predmet konania existujú dva odlišné právne názory. Vo vzťahu k Slovenskej republike porovnaj judikatúru ESLP vo veciach *COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike*, sťažnosť č. 25132/13, body 68, 69, 74 a 78 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015; *DRAFT - OVA a.s. proti Slovenskej republike*, sťažnosť č. 72493/10, body 76 až 79, 84 a 86 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015; *PSMA, spol. s r.o. proti Slovenskej republike*, sťažnosť č. 42533/11, body 68 až 71, 78 a 79 odôvodnenia rozsudku z 9. júna 2015.

Uvedené závery ESLP zohľadnilo aj plénum Ústavného súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“). Vzhľadom na prípady nejednotnosti senátov ústavného súdu pri riešení otázky prípustnosti mimoriadneho dovolania proti rozhodnutiu súdu, ktoré už nadobudlo právoplatnosť a záväznosť, pristúpilo 18. marca 2015 k zjednoteniu rozhodovania senátov ústavného súdu a pod sp.zn. PL.z. 3/2015 prijalo zjednocujúce stanovisko, právna veta ktorého znie: „Rešpektujúc princíp právnej istoty, ktorá bola nastolená právoplatným rozhodnutím, zohľadňujúc princíp subsidiarity podľa čl. 127 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky ako i výnimočnosť mimoriadneho dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku podávaného generálnym prokurátorom Slovenskej republiky, je jeho prípustnosť v civilnom konaní akceptovateľná za podmienky vyčerpania všetkých zákonom dovolených riadnych, ako aj mimoriadnych opravných prostriedkov, ktoré mal účastník konania k dispozícii a ktoré mohol účinne využiť na ochranu svojich práv a oprávnených záujmov.“

Z týchto názorov vychádza aj Stanovisko prijaté na spoločnom zasadnutí občianskoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky a obchodnoprávneho kolégia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky z 20. októbra 2015 pod Cpj 41/2015 k prípustnosti mimoriadneho dovolania v zmysle § 243e až § 243j Občianskeho súdneho poriadku, ktorého práva vete znie : „Procesná prípustnosť mimoriadneho dovolania podaného na podnet účastníka je v občianskom súdnom konaní podmienená tým, že tento účastník najprv sám neúspešne využil možnosť podať všetky zákonom dovolené riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli potenciálne spôsobilé privodiť pre neho priaznivejšie rozhodnutie. Pokiaľ túto možnosť nevyužil, mimoriadne dovolanie treba odmietnuť.“ (publikované v Zbierke stanovísk najvyššieho súdu a rozhodnutí súdov Slovenskej republiky pod č. 94/2015).

Stanovisko je, okrem iného, odôvodnené tým, že z ustanovení Občianskeho súdneho poriadku upravujúcich riadne a mimoriadne opravné prostriedky je zrejماً zásada, že je na účastníkovi, ktorý je nespokojný s konaním alebo rozhodovaním súdu, aby sám, z vlastnej iniciatívy, svojimi procesnými úkonmi a v logickom slede zohľadňujúcim stav, do ktorého sa konanie dostalo, využil postupne všetky procesné prostriedky nápravy (opravné prostriedky), ktoré mu poskytuje Občiansky súdny poriadok. Pravidlo postupného vyčerpania opravných prostriedkov, a to aj v prípade pochybnosti o účinnosti opravného prostriedku, požaduje využiť všetky opravné prostriedky, o ktorých sa dá predpokladať, že povedú k dosiahnutiu nápravy rozhodnutia súdu. V súlade s tým je na účastníkovi konania, aby - až po najvyššiu úroveň využil možnosť podať všetky dostupné opravné prostriedky, ktoré sú čo aj len potenciálne spôsobilé podstatne ovplyvniť v jeho prospech rozhodnutie, s ktorým nesúhlasí. To sa v plnom rozsahu vzťahuje aj na prípady, v ktorých súd mohol (alebo bol povinný) konať aj bez návrhu účastníka. Osobný názor účastníka konania na účinnosť alebo neúčinnosť konkrétneho opravného prostriedku nie je významný. Právomoc vyhodnotiť, či boli využité všetky dostupné opravné prostriedky, náleží ex officio súdu, ktorý rozhoduje o mimoriadnom opravnom prostriedku. Požiadavka

vyčerpania adekvátneho opravného prostriedku pritom nie je splnená už tým, že konanie o určitom opravnom prostriedku („hierarchicky nižšom“) začalo, avšak ešte neskončilo. Vzhľadom na vyššie uvedené je opodstatnené konštatovanie, že mimoriadne dovolanie podané na podnet účastníka konania (teda nie mimoriadne dovolanie podané generálnym prokurátorom vo veciach uvedených v § 35 ods. 1 a 2 O.s.p. a tiež nie mimoriadne dovolanie podané na podnet osoby odlišnej od účastníka konania) nemožno považovať za procesne prípustné, ak účastník konania bol pasívny v tom zmysle, že sa nepokúsil využiť možnosť podať riadne a mimoriadne opravné prostriedky, ktoré boli v jeho dispozícii. V prípade, že účastník občianskeho súdneho konania nevyužil sám možnosť napadnúť rozhodnutie súdu prvého stupňa riadnym opravným prostriedkom (odvolaním alebo odporom), je mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora smerujúce proti tomuto rozhodnutiu procesne neprípustné. Obdobne je procesne neprípustné mimoriadne dovolanie, pokiaľ je ním napadnuté rozhodnutie odvolacieho súdu, proti ktorému predtým (neúspešne) nepodal dovolanie ten účastník konania, na podnet ktorého generálny prokurátor podal neskôr mimoriadne dovolanie. V stanovisku je tiež poukázané na judikatúru ESLP, z ktorej vyplýva, že systém opravných prostriedkov zakotvený v právnom poriadku zmluvnej strany Dohovoru musí byť v súlade s požiadavkami čl. 6 Dohovoru. ESLP v rámci svojej rozhodovacej praxe už viackrát konštatoval porušenie čl. 6 Dohovoru vtedy, keď k nariadeniu opätovného preskúmania veci došlo výlučne z dôvodu existencie odlišného právneho posúdenia veci oproti právnomu názoru vnútroštátnych súdov, ktoré vec s konečnou platnosťou prerokovali a meritórne rozhodli (porovnaj *Roseltrans proti Rusku* z roku 2005). Opakovane tiež zdôraznil, že v záujme právnej istoty by právoplatné rozsudky mali vo všeobecnosti zostať nedotknuté a k ich zrušeniu by malo dochádzať iba pre účely nápravy zásadných vád [viď napríklad *Abdullayev proti Rusku* (rozsudok z roku 2010)]. Právoplatnosť rozhodnutia súdu môže byť prelomená len výnimočne a výlučne iba za účelom zaistenia opravy základných vád alebo justičných omylov (viď *Ryabykh proti Rusku*, rozsudok z roku 2003) a napravenia „vád najzákladnejšej dôležitosti pre súdny systém“, nie však z dôvodu právnej čistoty (pozri *Sutyazhnik proti Rusku*, rozsudok z roku 2009) alebo iného právneho názoru. ESLP tieto predpoklady prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov opätovne zdôraznil v rozhodnutiach z 9. júna 2015 vo veciach *DRAFT-OVA, a.s. proti Slovenskej republike*, *PSMA, s.r.o. proti Slovenskej republike* a *COMPCAR, s.r.o. proti Slovenskej republike*. Poukázal v nich na svoju ustálenú judikatúru týkajúcu sa porušenia princípu právnej istoty v dôsledku zrušenia právoplatných súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch na základe mimoriadnych opravných prostriedkov a pripomenul, že takýto postup je prípustný len za účelom napravenia podstatných vád konania alebo omylov vo výkone spravodlivosti, ktoré majú zásadný vplyv na právny systém a nie za účelom zabezpečenia právnej čistoty. ESLP zastáva názor, že ak súd nezistí žiadne „podstatné a presvedčivé okolnosti“, ktoré by odôvodňovali výnimku z princípu právnej istoty, ktorý vyžaduje nezrušiteľnosť súdnych rozhodnutí v súkromnoprávných sporoch, nemožno takýto mimoriadny opravný prostriedok použiť. V označených veciach došlo podľa ESLP v dôsledku využitia inštitútu mimoriadneho dovolania k porušeniu práva účastníkov na spravodlivé súdne konanie, ktoré je zaručené čl. 6 Dohovoru.

Nezanedbateľnou skutočnosťou pritom je, že v týchto rozhodnutiach a stanoviskách boli vyjadrené závery tých súdnych orgánov, ktoré sú v určitých prípadoch oprávnené zrušiť rozhodnutie najvyššieho súdu a v zrušujúcom rozhodnutí vysloviť právne názory, ktorými je najvyšší súd viazaný.

Najvyšší súd, stotožňujúc sa v preskúmvanej veci so závermi, na ktorých spočíva zjednocujúce stanovisko najvyššieho súdu, zjednocujúce stanovisko ústavného súdu a judikatúra ESLP, skúmal na podklade spisu, či žalobca napadol rozhodnutie odvolacieho súdu dovolaním, po zistení, že dovolanie proti rozhodnutiu odvolacieho súdu nepodal, najvyšší súd mimoriadne dovolanie generálneho prokurátora odmietol ako procesné neprípustné (§ 243i ods. 2 O.s.p. v spojení s ustanoveniami § 243b ods. 5 O.s.p. a § 218 ods. 1 písm. c/ O.s.p.).

Generálnemu prokurátorovi v konaní o mimoriadnom dovolaní nemôže byť uložená povinnosť nahradiť trovy konania. Povinnosť nahradiť trovy konania v konaní o mimoriadnom dovolaní má ten, kto podal podnet na podanie mimoriadneho dovolania (viď § 148a ods. 1 a 2 O.s.p.). V danom prípade dal podnet na mimoriadne dovolanie žalobca. Žalovaná nepodala návrh na priznanie náhrady trov konania o mimoriadnom dovolaní; najvyšší súd jej preto nepriznal náhradu trov konania o mimoriadnom dovolaní.

(§ 243i ods. 2 O.s.p. a § 151 ods. 1 O.s.p.).

Toto rozhodnutie prijal senát najvyššieho súdu pomerom hlasov 3 : 0.

Poučenie:

Proti tomuto uzneseniu nie je prípustný opravný prostriedok.